

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Ім.І Боберського

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

Історія розвитку дуетного танцю

Лекція з дисципліни
«Практикум з дуетного танцю»
для студентів V курсу факультету педагогічної освіти
денної форми навчання
(2 год.)

Розробив: ст.викладач Бойко А.Б.
Доопрацював: викладач Дідик Н.Б.

Галузь знань	<u>02 Мистецтво</u>
Спеціальність	<u>024 Хореографія</u>
Факультет	<u>педагогічної освіти</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії та
мистецтвознавства
Протокол № 1 від 31 серпня 2022
Зав. кафедри: проф., к.п.н. _____ Сосіна В.Ю.

Львів – 2022 р.

Тема: Історія розвитку дуетного танцю

План.

1. Що таке дует?
2. Визначення дуетного танцю. Його типи.
3. Танцювальний дует XVIII-XIX століття.
4. Зразки дуетного танцю в художній класичній спадщині.
5. Дуетний танець в сучасній хореографії.

Що таке дует? Дует - це дама і кавалер, які зустрічаються на сцені, з'єднані ідеєю хореографа і загальним художнім завданням. Але все це ще не буде дуетом, якщо не буде чогось такого, що навіть важко висловити словами. Збіг індивідуальностей в класичному дуеті - це також неймовірно і складно, як і щасливий союз в житті; і тут також незрозуміло - як це відбувається, як люди знаходять один одного?

Безумовно, вірно і те, що дует - це центр балетного спектаклю, і вміння танцювати в дуеті - особливе мистецтво. Цьому вчать - в хореографічному училищі є предмет, який називається дуетний танець. Дуетний танець починається за три роки до випуску, іншими словами, коли вже пройдено чималий шлях у професії. Починається вивчення дуетного танцю з азів - юнаки та дівчата вчать, як правильно подавати руку партнеру, як виконувати підтримки, і це дуже важке мистецтво. Але по-справжньому цей предмет, як, власне, і класичний танець, передається безпосередньо від вмілого партнера партнерці. Цікаво і те, що дуетний танець завжди ведуть чоловіки. Ніколи педагогом дуетного танцю була жінка. І це правильно: зазвичай говорять, якщо партнерка на сцені впала - завжди винен партнер.

Дуетний-класичний танець (Підтримка) (Pas de deux) — вид сценічного танцю, побудований на основі класичного танцю, який передбачає танець двох з використанням підтримок. У системі підготовки артистів балету

склалася методика навчання дуетно-класичного танцю, узагальнюючи досвід декількох поколінь педагогів Ленінградської балетної школи. Автором книги з техніки дуетно-класичного танцю є М. М. Серебренніков.

Дуетний танець – це танець, який виконується двома партнерами і має три види:

а/ танець в унісон – "Двійка" – виконавці, як правило однієї статі;

б/ другий вид дуету – пара: чоловік та жінка на простому сюжеті;

в/ третій вид дуету – діалог, коли кожний з виконавців розкриває свою тему, яка виражає конкретну думку.

Музична форма дуетного танцю – це антре, адажіо, чоловіча та жіноча варіації та кода. В наші часи ця форма змінюється завдяки новим музичним рішенням.

Дуетно-класичний танець поняття широке і різноманітне. У даній програмі ми ставимо перед собою мету розповісти про теорію та методику предмета дуетного танцю, про технічні прийоми допомоги танцівника танцівниці в дуетно-класичному танці, торкнутися загального питання методики.

Танцювальний дует, як і *pasdedeux*, існував ще у XVIII-XIX століттях, коли написанням балетних вистав займалися такі прославлені майстри, як Доберваль, Дідло, Перро, Бурнонвіль, Петіпа. Більш ніж за півтора століття в дуеті, як і в *pas de deux*, змінилися техніка танцю, драматургічна побудова, акторське виконавство. У постановках Доберваля, Дідло, Перро та у балетмейстерів більш пізнього періоду з'являються танцювальні комбінації з підтримками, які і до цих пір ретельно вивчаються. Закони дієвості, сенсу, натхненності правомірні і зараз. Наприклад, такі дуети є в балетах «Марна обережність» (*pas de ruban*), «Есмеральда» (*pas d'action*). Поступово в цих постановках дещо видозмінювалось. Якщо багато років тому Гренгуар, танцюючи з Есмеральдою на балу у Флер де Ліса, трохи підіймав її над підлогою, то в наші дні ця підтримка стала помітно складніше. Балети

найбільшого хореографа другій половині XIX століття Маріуса Петіпа є осередком основних принципів виконання підтримки в дуетному танці.

Вивчення художньої класичної спадщини є однією з важливих задач в підготовці фахівців хореографії в сфері балетмейстерського мистецтва.

На початку XX століття театри наповнює новий глядач, і на зміну придворному балету приходить нове мистецтво хореографії, новий зміст у спектаклях. Змінюється і танцювальна форма, його мова. У дуетному танці з'являються елементи гімнастичних, часом акробатичних рухів. Такі балети, як «Крижана діва», «Лускунчик» (у постановці Ф.Лопухова), «Червоний мак» та інші вимагали від танцівників особливої спритності, сміливості, часом ризику. Для артистів запрошували педагогів з акробатики. Це було вчасно: дуже великий стрибок від старої класичної хореографії до нового, - просто революція в хореографії. У 20-30 роки XX століття в репетиційних залах театру артисти балету проробляли «колеса», «кульбіти», «фор-де-шпрунги», вставали на руки, розтягувалися в шпагати. Мистецтво балету шукало і, часом помиляючись, все ж знаходило нові форми, нові пластичні засоби для виразного танцю.

Не всі балетмейстери XX століття підтримували використання акробатичних елементів та високих підтримок в класичному танці. Так М.Фокін у своїй книжці «Против течения» писав: «Все, що робить акробат, він робить, щоб здивувати своєю спритністю, потішити, встановити рекорд. Все це мета акробатизму та спорту, і все це повинно бути чужим балету». Але все ж таки багато акробатичних та гімнастичних рухів входили у постановки нових балетів і були складовими частинами танцю в дуетах і варіаціях. Заняття акробатикою допомогли акторам проробляти ці незвідані рухи. Артистам пояснювали, як тримати свій корпус в повітрі, як готувати його в момент «злету» і багато чого іншого. Зараз у балеті «Легенда про любов» є повітряна підтримка, «свічка» і шпагат» головою вниз. Для того щоб вірно виконати цю підтримку, потрібно знати правильний прийом

«колеса» на руках партнера, а для цього потрібно спочатку правильно робити «колесо» на підлозі.

Серед учнів М. Легата та М. Фокіна був Федір Лопухов (1886-1973 рр.), що був представником ще однієї російської балетної родини (сестри Лопухова були танцівницями). Дебют Ф. Лопухова відбувся 1905 р. у випускній виставі "Ацис і Галатея" (балетмейстер М. Фокін), у якій він виконав партію Ациса. Протягом 1905-1909 рр. та 1911-1922 рр. він був солістом Маріїнського театру, у 1910-1911 рр. - гастрював у США. У 20-50-х роках він - художній керівник трупі Театру імені Кірова, в 1931-1935 рр. - організатор і керівник балетної трупі Ленінградського Малого театру, у 1936-1941 рр. - художній керівник Ленінградського хореографічного училища. Лопухов одним із перших радянських балетмейстерів почав відновлювати і реставрувати класичні балети ("Спляча красуня", "Раймонда", "Лебедине озеро", "Дон Кіхот", "Баядерка", "Лускунчик", "Жизель", "Сильфіда", "Корсар", "Капелія", "Марна пересторога"), зберігаючи для майбутніх поколінь академічні шедеври класичних майстрів балету ХІХ століття. Для вираження сюжету, дії, характерів у своїх постановках Лопухов використовував канонічні композиції та форми класичного танцю, доповнюючи їх оновленою танцювальною лексикою. Класичний танець, який хореограф вважав основним засобом виразності, збагачувався переважно елементами акробатики. Завдяки цьому значно збагатилася і посилилася техніка у дуетно-сценічному танці, як у навчальній дисципліні, так і як виражальний засіб багатьох балетних вистав. В класичному хореографічному мистецтві акробатичні елементи використовуються як і в самих балетах, так і для підготовки артистів до різноманітних підтримок в танцювальних дуетах.

Від балетмейстерів-реформаторів К. Голейзовського та Ф. Лопухова їх послідовник Ю.Григорович дістав «уроки» збагачення танцювальної лексики, зокрема втілення в танці акробатичних елементів. Ю.Григорович в своїх постановках був балетмейстером-новатором.

Вивчаючи першооснови класичних балетів, студенти – хореографи знайомляться з традиціями минулого, максимально наближаються до достовірної класичної спадщини.

Вивчаючи особливості хореографії танцю модерн, бачимо, що підтримки та акробатичні елементи в дуетних та масових композиціях практично не використовуються., особливо в хореографічних творах засновників цього напрямку. На сьогодні, в окремих випадках, в дуетних чи групових постановках можливе застосування великих стрибків, повітряних підтримок, та елементів індивідуальної акробатики.

Елементи акробатики, від простих до складних, а також повітряні підтримки підсилюють враження від хореографічних джазових композицій.

Гармонійне поєднання двох різних напрямків сучасного мистецтва, непередбачувана імпровізація плюс висока техніка – це джаз-модерн танець, який виник в 70-і роки ХХ століття в Америці. Основні принципи джаз-модерну можна окреслити як комплексний розвиток тіла танцюриста, формування загального атлетизму, активне пересування в танці, як по горизонталі, так і по вертикалі, ізольований рух різних частин тіла, використання складного ритму, взаємопроникнення музики і танцю.

Що стосується застосування підтримок, то в джаз-модерні можна зустріти різноманітні акробатичні елементи, що розкривають технічну сторону виконавця і підсилюють ідею хореографічної композиції. Арсенал акробатичних трюків та елементів дуже широкий: від шпагатів, переворотів до складних повітряних підтримок, сальто та акробатичних трюків брейк-дансу.

Ще один напрямок танцювального мистецтва, який служить прикладом дуетного танцю – акробатичний рок-н-рол. Програма навчання містить тренувальні вправи і танцювальні рухи, які сприяють розвиненню танцювальної культури учнів. За період навчання танцівники опановують навички виконання від простих пів акробатичних елементів до складної польотної акробатики.

Дует в сучасному розумінні - це танець, наповнений почуттям, змістом, іноді він є сюжетною ланкою, що рухає інтригу спектаклю. Дуети рясніють складними підтримками, іноді партерними, іноді повітряними, залежно від фантазії, «почерку» балетмейстера і побудови задуманого твору. Лексика інтенсивно розвивається; в сучасних танцювальних напрямках, складні акробатичні підтримки, елементи художньої та спортивної гімнастики стали невід'ємною частиною нових хореографічних постановок. Мистецтво балету знаходить нові форми, пластичні засоби для виразного танцю.

Вивчаючи дану дисципліну студенти навчаються основним технічним прийомам дуетною підтримки, познайомляться з класичними балетними зразками. Однією з основних задач є вміння працювати в парі, важливий внутрішній контакт учнів в спілкуванні між собою в танці, єдиний темп-ритм, єдине музичне сприйняття, акторське розуміння поставленого завдання і задуму балетмейстера.

Вивчення студентами дуетно-класичного танцю дозволить ще більш розширити творчу палітру майбутніх балетмейстерів та керівників хореографічних колективів. У програмі дуетного танцю зазвичай використовується французька термінологія.

Література

1. Василенко К.Ю. Композиція українського народно-сценічного танцю / Кім Юхимович Василенко. - К.: Мистецтво, 1983. - 95 с.
2. Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю / Кім Юхимович Василенко. - К.: Мистецтво, 1996. - 496 с.
3. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю / Олег Голдрич. - Львів: СПОЛОМ, 2006. - 172 с.
4. Шевченко В.Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії: Навчально-методичний посібник / Валентин Тихонович Шевченко. - К.: ДАКККіМ, 2006. - 184 с.